

13. 3. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ochrana spotřebitele ve světle harmonizačně-právních kroků Evropské unie

Jednou z mnoha novací o.z.[1], a to nikoli ve smyslu zákona samotného, je posílení práv spotřebitele navazující na legislativní výstupy sekundárního práva Evropské unie. Primárním smyslem směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU (dále jen "Směrnice") bylo postihnout nedostatky dosavadní právní úpravy ochrany spotřebitele, jelikož tyto směrnice neposkytovaly možnost dostatečně obsáhnout otázky týkající se spotřebitelské problematiky, a za tímto účelem bylo po proběhnuvších analýzách záhodno posunout harmonizační rovinu na vyšší stupeň, a tímto tedy nahradit předchozí směrnice[2] směrnicí novou.

Ta si kladla za cíl zejména stanovit standardní pravidla pro společné aspekty smluv uzavřených na dálku a smluv uzavřených mimo obchodní prostory...a zároveň umožnit členským státům ponechat v platnosti nebo přijmout v souvislosti s určitými aspekty vnitrostátní pravidla.[3] Ochrana těchto zájmů je přímo odvislá od fungování Evropské unie, respektive vnitřního trhu, který pomyslně ruší vnitřní hranice Unie a zajišťuje možnost volného pohybu zboží, služeb a svobody usazování na území členských států. Harmonizace sleduje zvláště zvýšení právní jistoty spotřebitele i obchodníka.

Zákonodárce implementoval Směrnici, společně se závislou legislativou EU, do právního řádu České republiky prostřednictvím o.z. Zákoníku je přiznávána jistá míra nekorektnosti, kdy Ministerstvo spravedlnosti ČR má za to, že o.z. nereflektuje legislativu EU v požadovaném smyslu, a naopak se od ideji zvýšení ochrany spotřebitele implementací směrnice spíše odchyluje. Kritici zákoníku se domnívají, že o.z. v současné podobě spotřebitele na právech spíše omezuje, než aby mu přiznával více práv a smluvní volnosti. Je však nutno zkoumat, jaký byl úmysl zákonodárce při tvorbě o.z. a s tím související koncepce slabší strany.

Určení, kdo je touto slabší stranou, není zdaleka jednoduché, jelikož i zde je potřebné sledovat úmysl zákonodárce a smysl samotného zákona. Tento v ustanovení § 433 odst. 2 o.z. stanoví vyvratitelnou právní domněnku, že *slabší stranou je vždy osoba, která vůči podnikateli v hospodářském styku vystupuje mimo souvislost s vlastním podnikáním*. [4] Vidíme zde přímou návaznost na ustanovení zahrnující spotřebitele v souvislosti s podnikatelem. Nicméně ale nelze považovat za slabší stranu každou osobu, která realizuje své právní jednání v hospodářském styku, jelikož by ze samotné podstaty docházelo až k obskurním závěrům, ad absurdum by například Hlavní město Praha při uzavírání smlouvy s podnikatelem vystupovalo jako slabší strana, avšak o.z. ve výše zmíněném ustanovení takový postup dovoluje. Ochrana spotřebitele však nelze chápat absolutně bez dalšího. S tímto názorem se vyslovil již několikrát i Evropský soudní dvůr[5], který ochranu spotřebiteli v několika případech pro rozpor s právem vnitřního trhu Evropské unie nepřiznal.

Směrnice spotřebitele definuje jako fyzickou osobu, *kteřá ve smlouvách, na které se vztahuje tato směrnice, jedná za účelem, který nelze považovat za její obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo povolání*. [6] O.z. vymezuje přetransformovanou verzi zmíněného ustanovení pro účely zákoníku a soukromého práva jako takového. Z dikce o.z. plyne, že spotřebitelem lze rozumět pouze fyzickou osobu, tudíž nikoli osobu právnickou. Ochrana je spotřebiteli přiznávána, byť on o ni nemusí projevit absolutně žádný zájem, či se proti ochraně negativně vymezuje. Ustanovení § 1812 odst. 2 o.z. je

přímou demonstrací výše zmíněné ochrany spotřebitele taktéž proti jeho vůli, respektive vzdání se zvláštního práva, které zákon spotřebiteli poskytuje. K takovému právnímu jednání se nepřihlíží.

Ustanovení § 1814 o.z. vymezuje demonstrativní výčet zvláště zakázaných ujednání při uzavírání smlouvy se spotřebitelem.[7] V korelaci s ustanovením § 1813 o.z. tedy plyne, že se zakazují taková ujednání, která jsou v rozporu s požadavkem přiměřenosti a zakládají významnou nerovnováhu práv nebo povinností stran v neprospěch spotřebitele.[8] Požadavek přiměřenosti a významné nerovnováhy lze považovat za neurčitý právní pojem, jehož interpretace bude ponechána na judikatorních závěrech soudu. Ujednání rozhodčí doložky odkazující k povinnosti uplatnění práva výlučně u rozhodčího soudu nebo rozhodce, lze dle o.z. považovat za zvláště zakázané ujednání dle ustanovení § 1814 písm. j) pouze za předpokladu, že tento rozhodčí soud nebo rozhodce není vázán právními předpisy, které spotřebiteli poskytují náležitou ochranu v souvislosti s tuzemskou i legislativou Evropské unie. Ve smlouvě uzavírané se spotřebitelem je však na vůli smluvních stran, pokud si budou chtít rozhodčí doložku sjednat. Tuto lze považovat za platnou, pokud *podmínky ustanovení rozhodce a dohodnuté podmínky procesního charakteru zaručují zvýšenou ochranu spotřebitele jako slabší strany*.[9]

Zvýšení ochrany spotřebitele je jedním z hlavních pilířů o.z., byť s tuzemskou právní úpravou, respektive implementací Směrnice není současné vedení Ministerstva spravedlnosti České republiky spokojeno zaznamenáváme v této oblasti značný legislativní pokrok, který byl jedním z prvotních úmyslů rekonstrukce. O.z. ve svém souhrnu obsahuje mnohé nedokonalosti, nicméně směřuje legislativní snažení správným směrem. Pohledem ex post zjišťujeme, že negativní postoje odpůrců zákona se s aplikací nové civilní legislativy postupně přesouvají do té lehce pozitivní představy právního státu. Doufejme, že novelizační úsilí bořící křehkou právní jistotu ve stát do rozumné míry pomínou a o.z. se po i své roční účinnosti dočká dostatečné judikatorní reflexe. Ne vždy totiž platí, že *ten, kdo jednal určitým způsobem, jednal poctivě a v dobré víře*.[10]



Jiří Bálek,

student Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

e-mail: jiri.balek02@upol.cz

[1] Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník v platném znění (dále jen „o.z.“)

[2] Směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES

[3] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES (dále jen „Směrnice“)

[4] Ustanovení § 433 odst. 2 o.z.

[5] rozsudek SDEU ze dne 25. dubna 2002, C-52/00, ve věci Komise proti Francii, rozsudek SDEU ze dne 25. dubna 2002, C-154/00 ve věci Komise proti Řecku

[6] Článek 2 odst. 1 Směrnice

[7] Ustanovení § 419 o.z.

[8] Ustanovení § 1813 o.z.

[9] Rozsudek NS ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 33 Cdo 3121/2010

[10] Ustanovení § 7 o.z.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)